

3. Оперативно-службова та виробничо-господарська діяльність органів і установ виконання покарань України у 1999 році: *Інформ. бюлетень*. Київ: ДДУПВП, 2000. № 4. 84 с.

4. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2011 році: *Інформ. бюлетень*. Київ: ДПтС України, 2011. 69 с.

5. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2015 році. Київ: ДПтС України, 2016. 44 с.

6. Про стан правопорядку, ізоляції та нагляду, діяльність підрозділів охорони, пожежної безпеки та воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби України у 2016 році: *Інформаційний бюлетень*. Київ: Департамент ДКВС Міністерства юстиції України, 2017. 34с.

Р.І. Сибірна

доктор біологічних наук, професор
кафедра КПП

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Конкурентна боротьба має наслідком те, що з двох однакових товарів купують дешевший, а за однакових цін – більш якісний. Зрозуміло, що якість завжди була і залишається важливою ринковою характеристикою товару, а оцінка якості товарів споживачами завжди визначатиме стратегію конкуренції промислових фірм.

Споживачі під час придбання, замовлення або використання продукції, яка реалізується на території України, для задоволення своїх особистих потреб мають право на: захист своїх прав державою; належну якість продукції та обслуговування; безпеку продукції; необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця); відшкодування шкоди (збитків), завданих дефектною чи фальсифікованою продукцією або продукцією неналежної якості, а також майнової та моральної (немайнової) шкоди, заподіяної небезпечною для життя і здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством; звернення до суду та інших уповноважених органів державної влади за захистом порушених прав; об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів). Відповідно, товари, що надходять у роздрібну торгівлю, повинні мати здатність забезпечувати потреби споживачів упродовж певного проміжку часу. Для цього законодавством передбачено відповідні строки (терміни), зокрема, гарантійні терміни, терміни придатності, терміни експлуатації [1, с.25; 3, с.9].

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про захист прав споживачів» виробник забезпечує нормальну роботу (застосування, використання) товару, в тому числі комплектуючих виробів, протягом гарантійного терміну, встановленого законодавством, а в разі його відсутності - договором. При цьому гарантійні терміни на комплектуючі вироби мають бути не меншими, ніж гарантійний термін на основний виріб, якщо інше не передбачено законодавством чи договором.

Отже, одним із основних конституційних прав громадянина, реалізація якого вимагає встановлення певних гарантій, є право споживачів на придбання товарів належної якості. Так, відповідно до ст. 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення; така інформація ніким не може бути засекречена [2].

Проголошення Конституцією України права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на інформацію про якість харчових продуктів і предметів побуту (товарів) зобов'язує державу, органи місцевого самоврядування створити організаційно-правові, соціально-економічні та примусово-владні гарантії забезпечення цього права. Водночас усі громадяни і юридичні особи зобов'язані дотримуватися встановлених правил, що забезпечують дотримання означеного права. Таким чином держава встановила певні гарантії, і усі закони та інші нормативно-правові акти мають відповідати наведеній конституційній нормі [5, с.46; 6].

Право громадянина на безпечне для життя довкілля і на інформацію про якість товарів є соціально-економічним правом, оскільки його реалізація можлива, насамперед, завдяки відповід-

ному рівню матеріального виробництва та соціальних відносин у суспільстві. Об'єктивна інформація сприяє вибору покупцем якісного товару. Відповідно до ст. 18 Закону «Про захист прав споживачів» споживач має право на одержання необхідної, доступної та достовірної інформації про товари, що забезпечує можливість їх компетентного вибору. Така інформація про товари має містити: назви нормативних документів, яким повинні відповідати товари; перелік основних споживчих властивостей товарів, а щодо продуктів харчування – склад, калорійність, вміст шкідливих для здоров'я речовин, порівняно із обов'язковими вимогами нормативних документів, і протипоказання щодо застосування; ціну та умови придбання; дату виготовлення; гарантійні зобов'язання виробника; правила та умови ефективного використання товарів; термін служби (придатності) товарів, відомості про необхідні дії споживача після його закінчення, а також про можливі наслідки в разі невиконання цих дій; найменування та адресу виробника; відомості про сертифікацію, якщо вона є обов'язковою [4, с.7-8].

Така інформація доводиться до відома споживачів виробником (продавцем) у технічній документації, що додається до товарів, на етикетці, а також маркуванням чи іншим способом, прийнятим для окремих видів товарів. Якщо ж надання недостовірної або неповної інформації про товар та про виробника спричинило придбання товару, який не має потрібних споживачеві властивостей, неможливість використання придбаного товару за призначенням споживач має право в установленому порядку вимагати розірвання договору та відшкодування збитків, а якщо це заподіяло шкоду життю, здоров'ю або майну споживача, він має право на її відшкодування у повному обсязі на підставі ст. 17 Закону України «Про захист прав споживачів».

Окремо в ст. 18 Закону України «Про захист прав споживачів» обумовлено, що продукти харчування, упаковані або розфасовані в Україні, мають забезпечуватись інформацією про місце її походження. Відповідно до чинного законодавства, товар, який реалізується в роздрібній торгівлі повинен мати на етикетках (упаковці) інформацію в доступній для сприйняття формі, викладену відповідно до законодавства про мови щодо загальної назви харчового продукту; маси; складу, в тому числі перелік використаних у процесі виготовлення інших продуктів харчування, харчових добавок, барвників тощо; калорійності; дати виготовлення; терміну придатності до споживання та умови зберігання; найменування та адреси виробника. Законом України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» передбачається в маркуванні зазначати ще більш повну інформацію про харчові продукти, яка має подаватися державною мовою України. Відповідно до ст. 7 цього Закону маркування має містити інформацію про: загальну назву харчового продукту; номінальну кількість харчового продукту в установлених одиницях виміру; склад харчового продукту, якщо він виготовлений з кількох складників; енергетичну цінність (для харчових продуктів, що її мають); дату виготовлення; термін придатності до споживання чи дату закінчення строку придатності до споживання; умови зберігання; позначення нормативного документа для харчових продуктів вітчизняного виробництва; найменування та адресу виробника і місце виготовлення; умови використання (якщо такі передбачені); відсоток сторонніх синтетичних (штучних) домішок; застереження щодо вживання харчового продукту дітьми, якщо він не є дитячим харчуванням, а підстави для такого застереження є; іншу інформацію, передбачену чинними в Україні нормативними документами, дія яких поширюється на певний харчовий продукт.

Такі вимоги є своєчасними та виправданими, оскільки реалізація на споживчому ринку неякісних продовольчих товарів може завдати непоправної шкоди для здоров'я і життя громадян

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давидова Н. Споживче право: комплексне правове утворення. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 3. С. 23-26.
2. Дем'янець С. Правове врегулювання захисту прав споживачів / Міністерство юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8244 (дата звернення: 25.04.2020).
3. Колісникова Г. Особливості цивільно-правового захисту прав споживачів. *Право України*. 2008. №3. С.100-102.
4. Мандибура В. Розвиток системи захисту прав споживачів як умова зростання якості життя населення України. *Україна: аспекти праці*. 2007. № 8. С. 3-9.
5. Рябенко Ю. Сторони у справах про захист прав споживачів. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 7. С. 45-47.
6. Чи відповідають закони щодо захисту споживача в Україні стандартам Європи? / Національна радіокомпанія України. URL: <http://nrcu.gov.ua/news.html?newsID=91110> (дата звернення: 25.04.2020).